

WYROBY Z WĘGLI USZLACHETNIONYCH	NORMA BRANŻOWA	BN-69
	Wyroby z węgla uszlachetnionych Materiały szczotkowe	6087-02
	Oznaczenie wytrzymałości statycznej na zginanie	Grupa katalogowa X 99

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy jest metoda oznaczania mechanicznej wytrzymałości statycznej na zginanie materiałów szczotkowych i szczotek do maszyn elektrycznych.

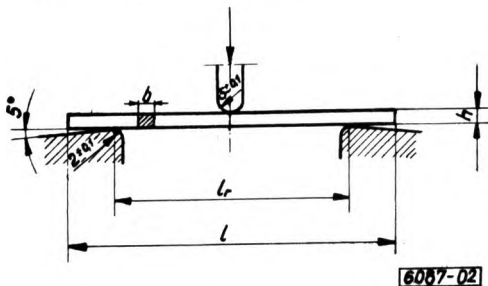
1.2. Zakres stosowania metody. Metodę oznaczania stosuje się do materiałów szczotkowych metalografitowych, elektrografitowych, grafitowych i węglowografitowych.

1.3. Określenie. Wytrzymałość na zginanie jest to stosunek momentu zginającego, przy którym następuje złamanie próbki, do wskaźnika wytrzymałości przekroju.

2. METODA OZNACZANIA

2.1. Zasada oznaczania. Oznaczanie polega na złamaniu próbki równomiernie narastającą siłą zginającą w warunkach określonych niniejszą normą, odczytaniu na skali przyrządu największej siły zginającej i obliczeniu wytrzymałości statycznej na zginanie wg wzoru podanego w 2.4.

2.2. Przyrząd. Należy stosować maszynę wytrzymałościową o dokładności wskazań $\pm 1\%$, pozwalającą na ciągłe, równomierne zwiększanie nacisku, z równoczesnym pomiarem jego wielkości. Kształt podpór i trzpienia wywierającego nacisk na próbkę powinien być zgodny z rysunkiem.

2.3. Próbkę

2.3.1. Wymiary próbek. Próbkę powinny mieć kształt prostopadłościanów o wymiarach podanych w tablicy.

Długość l	Szerokość b	Wysokość h
mm		
$\geq 8h$	≥ 5	≥ 5

2.3.2. Przygotowanie próbek. Z płytek szczotkowych i szczotek próbki należy wycinać w ten sposób, aby ich największy wymiar znajdował się w płaszczyźnie prostopadłej do kierunku prasowania, a pozostałe boki były równoległe do odpowiednich krawędzi płytki szczotkowej względnie szczotki. W przypadku materiałów szczotkowych prasowanych na prasie przelotowej, próbki należy wycinać równoległe do kierunku prasowania. Powierzchnia próbek powinna być równa, bez pęknięć i rozwarstwień, pęcherzy, obcych wtrąceń i niejednorodności widocznych nieuzbrojonym okiem. Na próbkach należy zaznaczyć kierunek prasowania.

2.3.3. Liczba próbek. Do oznaczania należy przygotować co najmniej 2 próbki. W przypadku szczotek, gdy ze względu na ich małe wymiary niemożliwe jest przygotowanie 2 próbek, dopuszcza się przeprowadzenie oznaczania na jednej próbce.

2.4. Wykonanie oznaczania. Oznaczanie należy wykonać w temperaturze $20 \pm 2^\circ\text{C}$ i przy wilgotności względnej powietrza $65 \pm 10\%$. Zmierzyć w połowie długości próbki jej szerokość b i wysokość h z dokładnością do 0,1 mm.

Na maszynie wytrzymałościowej ustalić odpowiedni rozstaw podpór (zalecany rozstaw - $40 \pm 0,2$ mm) oraz ustawić trzpień naciskowy tak, aby stykał się

Zakłady Koksochemiczne „Hajduki”

Ustanowiona przez Dyrektora Zjednoczenia Przemysłu Rafinerii Nafty dnia 3 lutego 1969 r.
jako norma obowiązująca w zakresie metod badań od dnia 1 października 1969 r.

(Mon. Pol. nr 15/1969 poz. 122)

liniowo z płaszczyzną próbki i znajdował się dokładnie w środku rozstawienia punktów podparcia. Oznaczanie należy wykonać naciskając równomiernie trzpieniem na próbkę z prędkością 20 mm/min aż do złamania próbki.

W przypadku gdy próbka złamie się w odległości większej niż 10 mm od osi trzpienia, oznaczanie należy powtórzyć na dodatkowej próbce. Wytrzymałość na zginanie (R_g) obliczyć w kg/cm^2 wg wzoru

$$R_g = \frac{3P \cdot l_r}{2bh^2}$$

w którym:

P - siła przy której nastąpiło złamanie próbki, kg ,

l_r - rozstaw podpór, cm ,

h - wysokość próbki, cm ,

b - szerokość próbki, cm .

2.5. Wynik. Za wynik należy przyjąć średnią arytmetyczną wyników wykonanych oznaczeń. Dopuszczalne różnice między wynikami oznaczeń określają normy przedmiotowe.

3. PROTOKÓŁ

Protokół powinien zawierać następujące dane:

- a) datę i miejsce wykonania badań,
- b) symbol badanego materiału szczotkowego,
- c) wymiary próbek,
- d) sposób przygotowania próbek,
- e) rozstaw podpór,
- f) prędkość posuwu trzpienia,
- g) nazwisko i imię oraz podpis wykonującego oznaczania.

K O N I E C